

EXPOSICIÓ

DOSSIER DE PREMSA

PUIG I CADAFALCH

ARQUITECTE DE CATALUNYA

DEL 15 DE DESEMBRE DE 2017 AL 15 D'ABRIL DE 2018

MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA ■ WWW.MHCAT.CAT

#ANYPUIGICADAFALCH

Índex

Presentació de l'exposició <i>Puig i Cadafalch. Arquitecte de Catalunya</i>	Pàg. 2
Textos de l'exposició.....	Pàg. 5
Cronologia.....	Pàg. 11
Elements singulars de la mostra.....	Pàg. 17
Activitats relacionades.....	Pàg. 20
Crèdits de l'exposició.....	Pàg. 22
Informació de visita.....	Pàg. 24
Contacte.....	Contraportada

Presentació

El 2017 ha estat designat Any Josep Puig i Cadafalch per la Generalitat de Catalunya en commemoració del 150è aniversari del seu naixement i el centenari del seu nomenament com a president de Catalunya des del govern de la Mancomunitat, primera forma d'autogovern català del segle XX.

Dins de les celebracions de l'Any s'inclou la present exposició, ***Puig i Cadafalch. Arquitecte de Catalunya***, que és fruit de la col·laboració entre el Museu d'Història de Catalunya i l'Arxiu Nacional de Catalunya. Aquesta darrera institució en custodia el fons personal, recuperat el 2006 pel Departament de Cultura de la Generalitat en una de les operacions de salvaguarda documental més importants del país. Una selecció representativa d'aquesta documentació excepcional es presenta avui en aquesta mostra, degudament inventariada, protegida i posada a disposició de la ciutadania.

Josep Puig i Cadafalch (1867-1956) va ser un personatge de múltiples i riques facetes, tot i que sovint ha estat presentat de manera ben parcial i exclusivament centrada en la seva obra arquitectònica i en l'aspecte d'historiador de l'art romànic. En destaquen, també, les importants contribucions a l'arqueologia o l'urbanisme, però sobretot la seva dedicació política, periodística i sobretot d'acció de govern, tant des dels poders locals com nacionals, vessant que, per contra, ha estat en molt menor grau explorat i reconegut, com també el de capità de grans empreses culturals.

El títol de la mostra, *Puig i Cadafalch. Arquitecte de Catalunya*, fa referència, d'una banda, a la seva primera activitat professional, i, de l'altra, a la seva activa participació des de molts altres àmbits en la construcció d'un país modern i equiparat amb les altres nacions europees. El fil conductor de l'exposició és la seva pròpia biografia, de manera que en el recorregut es pot apreciar com es perfilen i combinen les diferents facetes al llarg del complex, i alhora dramàtic, període històric que va viure i que sempre va afrontar amb una gran voluntat de superació i de servei públic.

El fet de presentar el personatge en la seva globalitat i no només centrada en alguna de les seves facetes és el tret diferencial de la mostra, allò que la fa única en comparació amb les propostes que l'han precedit durant aquest any commemoratiu i des de l'any 1967. Així, l'objectiu de l'exposició és superar fins on sigui possible aquesta compartimentació professional i corporativa en favor d'una visió genèrica de la seva trajectòria i, sobretot, posar èmfasi en els aspectes sempre menys tractats i fins bescantats, com en el seu vessant de polític i governant catalanista o el de capità de grans empreses culturals, com l'Institut d'Estudis Catalans.

Fins i tot en el camp de l'obra arquitectònica la mostra també vol remarcar com la seva producció va més enllà d'aquella més coneguda i adscrita al corrent Modernista. Així, es poden veure també els treballs classicistes inscrits en el Noucentisme, sobretot en l'aspecte urbanístic i de construcció d'una Barcelona moderna i capital, com els fets per l'Exposició de Montjuïc o la Plaça Catalunya.

També es trenquen tòpics en allò relatiu a l'estudi de l'arquitectura romànica, que en cap cas va limitar a Catalunya, sinó que el va estendre a tota l'Europa occidental i més enllà. Fou un projecte d'investigació d'abast europeu i dins del qual va esdevenir una autoritat internacionalment ben reconeguda.

Mai s'havia presentat una col·lecció d'obres de Puig i Cadafalch tan diversa i rica com la que es mostra en aquesta exposició. A més de la documentació gràfica de la seva obra arquitectònica i urbanística, de gran bellesa i interès, i entre la qual destaquen els dibuixos arquitectònics del seu fons, també es mostra documentació política i peces de naturalesa heterogènia relacionades amb els ambients que ell va crear, estudiar o viure.

Textos

❖ **ORIGEN, FORMACIÓ I PRIMERES OBRES (1867-1898)**

Nascut a Mataró, de ben jove va compaginar els interessos per l'excursionisme, la història i el patrimoni, des de netes posicions catalanistes. En ruptura amb la tradició manufacturera familiar, es va orientar professionalment a l'arquitectura i les primeres obres les va realitzar entre el Maresme i la ciutat de Barcelona, on es va establir.

Temps de formació (1876-1891)

Després d'haver cursat estudis secundaris a l'Escola Pia de Mataró, es trasllada a Barcelona per fer-hi la carrera d'arquitectura, que va cursar simultàniament amb la de ciències fisicomatemàtiques. La seva plena integració en l'accelerada dinàmica de modernització de la societat catalana del final del segle XIX el va portar a interessar-se tant en la pràctica de l'esport o la política com en l'arqueologia, la història de l'art i l'arquitectura. En aquestes facetes destaca d'inici la seva participació en l'Associació Artística Arqueològica Mataronesa, fundada el 1888.

Obres primerenques al Maresme i Barcelona (1891-1898)

Tot just acabada la carrera, és nomenat arquitecte municipal de Mataró. La preocupació per la modernització de la ciutat, la higiene i la renovació de les infraestructures fa que l'actuació principal en sigui l'aprovisionament d'aigua i l'establiment d'una xarxa de clavegueram moderna. Els primers anys de la seva obra es caracteritzen per una revisió creativa i moderna dels models històrics de l'arquitectura.

A Mataró construeix la primera obra, la casa Sisternes, i poc després, a Barcelona, una nova botiga per al seu sogre, la Joieria Macià (1893-1894), en què es mou encara en una barreja d'estils pròpia del segle XIX. Les cases Martí de Barcelona (1895-1896) i Coll i Regàs de Mataró (1895-1897), en canvi, el porten cap a formulacions plenament modernistes.

❖ **ASCENSIÓ PROFESSIONAL, OBRES I ACCIÓ POLÍTICA (1898-1917)**

En aquest període Puig i Cadafalch desenvolupa una gran activitat i aconsegueix un alt reconeixement professional en els camps de l'arquitectura, l'urbanisme, l'arqueologia i la història de l'art. També participa molt activament en l'activitat política catalanista del regionalisme conservador i en destacades empreses culturals. Com a regidor a Barcelona, diputat provincial o parlamentari a les Corts espanyoles, capitaneja projectes de modernització urbana i del país.

Dins de l'ambient general de renovació de les arquitectures europees al tombant dels segles XIX i XX, en aquest període la seva obra cerca la definició d'unes formulacions pròpies amb combinació de valors locals i universals, entre la modernització constructiva i la tradició històrica. Si bé el seu punt de partida es troba en la reinterpretació dels models medievals, també incorpora sempre en major o menor grau patrons procedents d'altres estils i cultures. La visió integral de la pràctica arquitectònica es revela en les seves creacions en una forta atracció per les arts decoratives, amb la incorporació dels

oficis tradicionals, amb la qual cosa estableix una col·laboració extraordinàriament fructífera amb artesanats i industrials.

Cap a un nou llenguatge arquitectònic en la dècada del 1910

Durant la segona dècada del segle XX, la seva obra arquitectònica evoluciona ràpidament i s'integra en la sensibilitat del moviment noucentista. Un pas precedit de l'allunyament del medievalisme, l'aproximació a altres referents històrics o a l'arquitectura més sòbria de la *Sezession* vienesa, com a la casa barcelonina de Pere Company (1911). A partir d'aquest moment, va seguir l'adopció plena de fórmules classicistes i, amb elles, la incorporació d'una rica ornamentació barroca. Aquesta línia es troba del tot consolidada en la pròxima etapa, a partir del tombant dels anys 1919-1920. Es tracta d'edificacions que també modifiquen notablement les característiques constructives, amb la incorporació de nous serveis, programes i materials renovadors, especialment les estructures de formigó i ferro.

❖ LA CASA I L'ESPAI DE TREBALL (1917-1956)

L'any 1917, en ple ascens de la seva carrera i com a símbol d'aquest, Josep Puig i Cadafalch va passar a residir en un casal singular i propi al bell mig de l'Eixample de Barcelona, al carrer de Provença núm. 231. Amb la reforma llavors empresa, l'edifici va adquirir ple caràcter noucentista, amb elements classicistes al pòrtic i els finestrals, acompanyats de severa decoració ornamental al portal. Va destinar la planta baixa a ús comercial i els dos pisos a residència familiar i estudi professional. Un d'ells fou ocupat d'inici per la seva sogra, l'escriptora Dolors Monserdà, i l'altre pel matrimoni Puig Macià. Els interiors es decoraren amb cura i aparat, tot mantenint el gust pel tractament de les arts aplicades i decoratives. Fora dels períodes d'exili de 1923-1924 i 1936-1941, va residir-hi fins a la seva mort, el 1956, i hi va acollir les sessions semiclandestines de l'Institut d'Estudis Catalans en les dècades del 1940 i el 1950, sota la dictadura franquista. El mobiliari dels àmbits de treball i recepció va poder ser recuperat el 2006 per la Generalitat de Catalunya, juntament amb l'arxiu.

❖ PRESIDÈNCIA DE LA MANCOMUNITAT I GRANS PROJECTES URBANS (1917-1923)

El mes de novembre del 1917 va ser elegit president de la Mancomunitat de Catalunya, càrrec en el qual succeïa el seu amic i correligionari a la Lliga Regionalista, Enric Prat de la Riba. La seva acció política es va caracteritzar per la modernització i la tecnificació del govern amb el desplegament de grans projectes d'infraestructures arreu del país, especialment viàries i de telefonia, com també d'equipaments culturals, xarxa de biblioteques, ensenyament, assistència i sanitat, acompanyats de la creació de nous aparells tècnics d'alta qualificació (cartografia, geologia, meteorologia o restauració). Aquesta base institucional ha esdevingut fonamental en l'articulació de la Catalunya contemporània, des de la Generalitat republicana fins a l'actualitat.

Va ocupar el càrrec en un període de creixent tensió social i d'enfrontament del catalanisme al nacionalisme espanyol, que va portar, el 1923, al cop d'estat del general Primo de Rivera. Després d'una ambigua posició inicial, la repressió del nou dictador el

va obligar a deixar la presidència i marxar a l'exili. Durant aquests mateixos anys va desenvolupar una important activitat professional amb grans projectes de renovació urbana a Barcelona i d'altres de molta significació simbòlica, com ara la reforma del monestir de Montserrat.

Barcelona i els grans projectes urbans

A banda de l'activitat constructora per a particulars, Josep Puig i Cadafalch es va projectar sobre Barcelona de tres maneres. En primer lloc, com a articulista amb l'exposició del seu ideari polític i cultural del model urbà, enemic del pla Cerdà, que considerava superat davant l'accelerat creixement de Barcelona i els nous requeriments com a capital. En segon lloc, va traslladar aquests plantejaments a la planificació municipal d'infraestructures i serveis moderns (1902-1905). I, en tercer lloc, va participar directament en l'activitat urbanitzadora d'algunes de les grans obres ciutadanes del primer quart del segle XX. El seu concepte de ciutat feia èmfasi en l'adquisició d'un fort caràcter monumental i cívic, fonamentat en els valors de bellesa pública propis del noucentisme.

D'acord amb els nous plantejaments, va impulsar el concurs d'un pla d'enllaços que va guanyar Léon Jaussely (1905). Més endavant va intervenir en operacions urbanes de gran magnitud, com la revisió del tram central de la via Laietana, l'ordenació de la plaça de Catalunya i el projecte d'implantació d'una gran mostra a Montjuïc, finalment esdevinguda Exposició Internacional (1929). Hi va idear un eix ascendent monumental i significat per quatre columnes, símbol del país i coronat pel gran edifici del Palau Nacional.

La darrera arquitectura (1920-1930)

Malgrat la gran tasca política i governamental que va dur a terme durant la presidència de la Mancomunitat, el seu despatx d'arquitectura va continuar actiu i va treballar, sobretot, en els grans projectes urbans iniciats cap al 1915, fins que, amb la imposició de la dictadura el 1923, li foren retirats. També va emprendre significatives promocions particulars a Barcelona, com ara el gran casal de Joan Pich i Pon (1919-1921), la casa Casarramona (1921-1923), la casa Guarro (1922-1927) i, una mica més tard, la casa Rosa Alemany (1928-1931).

En aquestes obres va traslladar a una dimensió més monumental els principis definits en la seva primera etapa noucentista amb un ús elegant de l'ornament, de vegades pròxim a l'*art déco*. Constructivament hi va abandonar l'edificació tradicional per incorporar materials i estructures noves a partir de l'ús del formigó, alhora que definia programes d'usos innovadors que combinaven les oficines amb l'habitatge i on la residència principal era desplaçada a les plantes superiors de manera pionera. Al mateix temps es va iniciar en altres tipologies arquitectòniques modernes, com ara pavellons d'exposició o cinemes.

❖ ENFRONT DE LES GRANS CONVULSIONS DEL SEGLE (1924-1956)

La marxa a França a finals del 1923 el va arrelar encara més a aquest país amb el qual el lligaven forts llaços culturals i unes àmplies relacions acadèmiques, que li serien de

gran ajut en el nou exili del 1936 al 1941. Entre les dècades del 1920 i el 1930, es va dedicar intensament a l'estudi del primer art romànic, camp en el qual va assolir una gran repercussió internacional. A Catalunya la victòria de les forces d'esquerra en temps de la República el va allunyar de la política i es va concentrar en la promoció d'accions culturals, especialment de caire arqueològic. Durant l'exili del 1936 al 1941 va disposar de l'ajut del Govern francès en els treballs arqueològics a Sant Miquel de Cuixà i va dur a terme diferents obres al principat d'Andorra. Retornat a Catalunya el 1941, va encetar una nova etapa, darrera de la seva vida, en la qual, malgrat haver estat impedit d'exercir d'arquitecte, encara va treballar indirectament en algunes obres, tot i que la gran empresa d'aquells anys va ser la revitalització de l'Institut d'Estudis Catalans.

L'arquitectura romànica de Catalunya a Europa i la projecció internacional

Josep Puig i Cadafalch, sota l'aixopluc de l'Institut d'Estudis Catalans, entitat acadèmica de la qual va ser impulsor i membre principal, va publicar la magna obra *L'arquitectura romànica a Catalunya* (1909-1918). D'abast molt més ampli que el títol indica, de fet tracta de l'arquitectura en terres catalanes des de l'antiguitat fins a l'aparició del gòtic. Més enllà de la compilació i descripció de les obres, l'objectiu era desentrellar els mecanismes de creació, evolució i difusió de l'art romànic. Una recerca que d'inici es va referir al cas català, però que aviat es va estendre a l'Occident europeu, amb derivacions puntuals cap a l'arquitectura de l'Europa oriental. Minvats els treballs durant els anys de govern de Catalunya del 1917 al 1923, es reprenghen amb força a partir d'aleshores. Al mateix temps va participar en nombrosos congressos internacionals, amb dedicació especial als estudis bizantins. Entre els anys 1920 i 1930, la seva projecció internacional es va consolidar àmpliament en definir en l'àmbit de l'Europa occidental les característiques i la cronologia del primer romànic, principal aportació seva a la història de l'art, usada i debatuda encara avui dia. Aquesta contribució la va donar a conèixer en diferents cursos i publicacions, principalment franceses, però també d'altres països europeus i dels Estats Units d'Amèrica. Una activitat internacional que no va poder reprendre un cop acabada la Segona Guerra Mundial, atesa la repressió que van patir tant ell com l'Institut d'Estudis Catalans sota la dictadura del general Franco.

❖ FORTUNA PÒSTUMA

La mort de Josep Puig i Cadafalch, el 1956, en plena dictadura d'essència anticatalanista no en va afavorir el reconeixement immediat. Passats uns deu anys, la seva obra va viure un moment crític quan, per culpa de la pressió immobiliària, es va enderrocar la casa Trinxet el 1967 a Barcelona. Enmig d'un naixent interès pel modernisme, la contestació a aquest fet va fomentar la valoració de les seves creacions dins d'aquest llenguatge.

Tot i això, els progressos foren lents. El 1975 Enric Jardí en publicava la primera i més completa biografia. El 1981 Ramon Grau i Marina López n'examinaven a fons la faceta d'historiador de l'art. La mostra del 1990, *Josep Puig i Cadafalch: l'arquitectura entre la casa i la ciutat*, de Judith Rohrer, Ignasi de Solà-Morales i Xavier Barral, revisava la producció arquitectònica i urbanística, tractada també llavors per Manuel de Torres i Capell.

El llarg procés de renovació dels interessos històrics i artístics que ha portat l'atenció cap al noucentisme i les polítiques culturals catalanistes n'ha afavorit la reconeixença. La

celebració, el 2001, d'un primer Any Puig i Cadafalch, comissariat per Montserrat Blanch, va impulsar-ne la difusió i el coneixement. La menystinguda faceta política va començar a ser valorada, se'n publicaren les memòries i diverses monografies. Des d'aleshores el panorama d'estudis s'ha estès pels camps cultural, polític, de l'urbanisme o l'arquitectura, força més enllà del modernisme.

Ha estat fonamental la recuperació pel Govern català del seu fons personal el 2006, dipositat ara a l'Arxiu Nacional de Catalunya. La seva arquitectura és avui objecte d'un creixent nombre de restauracions (les cases Amatller i de les Punxes a Barcelona o Coll i Regàs a Mataró i familiar d'Argemón). Destaca, sobretot, la recuperació promoguda per iniciativa popular de les columnes de Montjuïc el 2010, que han dotat de nou aquest espai de creació seva d'una gran significació cívica.

Cronologia

❖ **ORIGEN, FORMACIÓ I PRIMERES OBRES (1867-1898)**

1867. Naixement a Mataró en el si d'una família de llarga tradició en el ram del tèxtil

1878-1883. Estudis secundaris a l'Escola Pia de Mataró

1883. Inici dels estudis d'arquitectura i ciències físicomatemàtiques a Barcelona

1886. Ingress al Centre Escolar Catalanista, que va presidir del 1888 al 1890

1891. Obtenció de la titulació d'arquitecte

1891. Obertura del despatx professional a Barcelona, al carrer de l'Argenteria

1892. Matrimoni amb la barcelonina Dolors Macià i Monserdà, filla d'escriptora i argenter

1892-1896. Nomenament com a arquitecte municipal de Mataró

1893-1894. Joieria de Josep Macià al carrer de Ferran de Barcelona

1895-1896. Casa Martí al carrer de Montsió de Barcelona, on el 1897 es va instal·lar l'establiment Els Quatre Gats

1896-1898. Casa Coll i Regàs de Mataró

❖ **ASCENSIÓ PROFESSIONAL, OBRES I ACCIÓ POLÍTICA (1898-1917)**

1898-1899. Casa Garí al Cros d'Argentona

1898-1900. Casa Amatller del passeig de Gràcia de Barcelona

1898-1900. Casa de Romà Macaya al passeig de Sant Joan de Barcelona

1899. Publicació del diari *La Veu de Catalunya* del qual fou fundador i que va esdevenir portaveu del partit de la Lliga Regionalista (1901-1933) i de la Lliga Catalana (1933-1936), on sempre va militar

1900-1915. Cellers Codorniu de Sant Sadurní d'Anoia

1901-1902. Casa Muntades a l'avinguda del Tibidabo de Barcelona

1901-1905. Regidor electe a l'Ajuntament de Barcelona per la Lliga Regionalista, des d'on va intervenir en la renovació del museu d'art, l'abastiment d'aigua i el clavegueram, i va impulsar el pla d'enllaços de la ciutat amb el territori

1901-1907. Casa de Pere Serra a la rambla de Catalunya de Barcelona, actual seu de la diputació provincial

1903-1905. Casa Terrades o de les Punxes, a l'avinguda Diagonal de Barcelona

1904-1906. Casa del baró de Quadras, a l'avinguda Diagonal de Barcelona

1904 Publicació de *L'oeuvre de Puig Cadafalch architecte 1896-1904*, amb motiu del VI Congrés Internacional d'Arquitectes a Madrid

1906. Projecte per al concurs internacional del Palau de la Pau de l'Haia, als Països Baixos

1906. Restauració de l'església de Sant Martí Sarroca

1906-1909. projecte amb Josep M. Goday de l'església votiva de l'Immaculat cor de Maria de Buenos Aires, a l'Argentina

1907. Participa en la fundació de l'Institut d'Estudis Catalans, dedicat a la recerca científica, i organitza l'expedició a la Vall d'Aran i la Ribagorça, que va donar a conèixer el patrimoni romànic de la vall de Boí

1907-1909. Diputat electe a les corts del regne d'Espanya per la candidatura unitària de Solidaritat Catalana

1908-1923. Direcció dels treballs d'excavació arqueològica de la ciutat grega i romana d'Empúries

1909-1918. Publicació, amb Josep Goday i Antoni de Falguera, de l'obra *L'arquitectura romànica a Catalunya*

1910-1913. F brica Casarramona al carrer de Mèxic de Barcelona

1911. Casa Pere Company al carrer de Casanova de Barcelona

1911-1914. Casa Mawlay Abd al-Hafiz al passeig de la Bonanova de Barcelona

1912. Restauració del temple monàstic de Sant Joan de les Abadesses, on treballa fins a la dècada del 1920

1913-1917. Diputat electe a la diputació provincial de Barcelona

1913-1917. Magatzems Miele al carrer de Ferran de Barcelona

1914. Instal laci  de la Biblioteca de Catalunya al Palau de la Generalitat de Barcelona

1914. Projecte de reforma urbanística del traçat del tram central de la via Laietana a Barcelona

❖ **PRESIDÈNCIA DE LA MANCOMUNITAT I GRANS PROJECTES URBANS (1917-1923)**

1917. Casa familiar pròpia al carrer de Provença a Barcelona

1917. L'avantprojecte general de l'exposició internacional d' nd stries elèctriques que havia elaborat el 1915 per a Montjuïc pren fòrça en la seva execució i en desenvolupa projectes complementaris

1917. Inici dels treballs de reforma al monestir de Montserrat, que es van prolongar fins a la dècada del 1930, i comprenen el refectori, la biblioteca i el claustre, entre altres edificacions

1917. Inici dels treballs d'excavació arqueològica, restauració i urbanització de les esglésies de Sant Pere de Terrassa i el seu entorn, que arriben fins a la dècada del 1930

1917-1923. Presidència de la Mancomunitat de Catalunya

1919. Edificació de les quatre columnes de l'exposició de Montjuïc, enderrocades el 1928 i reconstruïdes l'any 2010

1919. Des de la Mancomunitat encapçala el projecte d'estatut d'autonomia per a Catalunya, elaborat després d'una intensa campanya i rebutjat per les autoritats espanyoles

1919. Davant l'intent d'espoli de les pintures murals romàniques pirinenques, n'acorda amb la Junta de Museus de Barcelona el trasllat al museu de Barcelona. L'operació s'executa els anys següents

1919. Conflicte amb el bisbe de Barcelona i la jerarquia eclesiàstica espanyola per actituds contràries al catalanisme

1919. Excavació del teatre romà de Tarragona i estudi d'altres monuments de la ciutat

1919-1921. Casa de Joan Pich i Pon a la plaça de Catalunya de Barcelona

1920. Enfrontament amb el filòsof Eugeni d'Ors, que és apartat de les seves funcions a la Mancomunitat

1920. Des del govern de Mancomunitat impulsa i aprova el Pla Sexennal d'aquest organisme

1920. Recepció oferta al mariscal de l'exèrcit francès Joseph Joffre, heroi de la Gran Guerra i president dels Jocs Florals, amb motiu de la qual és objecte d'una campanya d'amenaques de mort per sectors espanyolistes

1920. Premi Raoul Duseigneur de l'Académie des Inscriptions et des Belles Lettres de París pels seus treballs arqueològics

1920-1923. Pavellons d'Art Modern, posteriorment dits d'Alfons XIII, i Victòria Eugènia, de l'exposició de Montjuïc

1921-1923. Casa Casarramona al passeig de Gràcia de Barcelona

1922. Presidència a Montblanc de la celebració de la donació a la Mancomunitat del portal de Bover i inici de la restauració de la muralla

1922-1924. Projecte de la reforma de la plaça de Catalunya de Barcelona, encarregat després d'intermitents estudis iniciats el 1915

1922-1927. Casa Guarro a la via Laietana de Barcelona

1923. Presidència dels actes oficials de recepció d'Albert Einstein, convidat pel Consell de Pedagogia de la Mancomunitat

1923. Acceptació inicial del cop d'estat del general Primo de Rivera i reacció davant la immediata repressió contra el catalanisme

1923. Marxa a l'exili a França a finals de desembre per dedicar-se a l'estudi de l'art romànic europeu, en deixar la presidència de la Mancomunitat. La repressió l'obliga també l'any següent a abandonar els projectes de l'exposició de Montjuïc i la plaça de Catalunya

❖ ENFRONT DE LES GRANS CONVULSIONS DEL SEGLE (1924-1956)

1924-1934. Participació en els Congressos Internacionals d'Estudis Bizantins celebrats a Bucarest, Belgrad, Atenes i Sofia

1925. Curs a la universitat parisenca de la Sorbona sobre l'art romànic i els seus antecedents, que va ampliar en altres cicles els anys 1929-1934 i 1936-1938

1926. Cursos a la universitat de Harvard i al Metropolitan Museum of Art de Nova York sobre el primer art romànic a Europa

1928. Publicació a París de l'obra *Le premier art roman. L'architecture en Catalogne et dans l'Occident méditerranéen aux Xe et XIe siècles*

1928-1931. Casa Rosa Alemany a l'avinguda de la República Argentina de Barcelona

1928-1931. Restauració de l'església de Santa Cecília de Montserrat

1930. Publicació de l'obra *La geografia i els orígens del primer art romànic* per l'Institut d'Estudis Catalans, que, l'any 1935, es va editar en traducció francesa a París

1930. Participació al V Congrés Internacional d'Arqueologia a Alger

1931. Nomenament com a president del patronat per a la formació del Museu d'Arqueologia de Catalunya, que es va inaugurar el 1935

1931. Projecte de monument a Àngel Guimerà al capdamunt del carrer de Balma de Barcelona, en col·laboració amb Adolf Florensa, Francesc Romeu i Nicolau M. Rubió i Tudurí

1933-1934. Recerques arqueològiques amb Georges Gaillard al monestir de Sant Miquel de Cuixà en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Catalans i l'Institut Francès de Barcelona

1933-1934. Doctorats *honoris causa* per les universitats de la Sorbona de París i Autònoma de Barcelona

1934. Publicació de l'obra *L'arquitectura romana a Catalunya* per part de l'Institut d'Estudis Catalans

1935. Conferència *Lleis històriques de la vida dels estils arquitectònics* a la festa anual de la Unió Interacadèmica barcelonina

1936-1941. Exili a França amb motiu dels esdeveniments revolucionaris i la guerra que esclata arran de la revolta militar contra la República espanyola i l'autonomia catalana

1936-1937. Recerques arqueològiques al monestir de Sant Miquel de Cuixà, amb un ajut oficial del Govern francès per la seva condició de refugiat, a instàncies d'Henri Focillon

1936-1941. Projectes d'arquitectura al principat d'Andorra des del seu exili francès

1938. Conferències sobre arquitectura romànica i preromànica al Courtauld Institute of Art de Londres

1941. Retorn a Barcelona, on participa des del 1942 en la reconstrucció clandestina de l'Institut d'Estudis Catalans. Moltes sessions acadèmiques se celebren al seu domicili

1942. Inhabilitació per part del govern del dictador Franco per a l'exercici de la professió d'arquitecte en represàlia política a la seva militància catalanista. El 1946 se li aixeca parcialment la inhabilitació

1942-1947. Renovació interior de església de Santa Maria de Mataró

1945. Doctorat *honoris causa* per la Universitat de Tolosa, que no li és lliurat fins al 1949

1945. L'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona li dedica un homenatge

1948. Publicació de l'obra *Noves descobertes a la catedral d'Egara* per l'Institut d'Estudis Catalans i amb la qual clou l'estudi del complex, iniciat el 1889

1949-1954. Publicació de l'obra *L'escultura romànica a Catalunya* en la col·lecció Monumenta Cataloniae

1956. Mor a Barcelona

Elements singulars

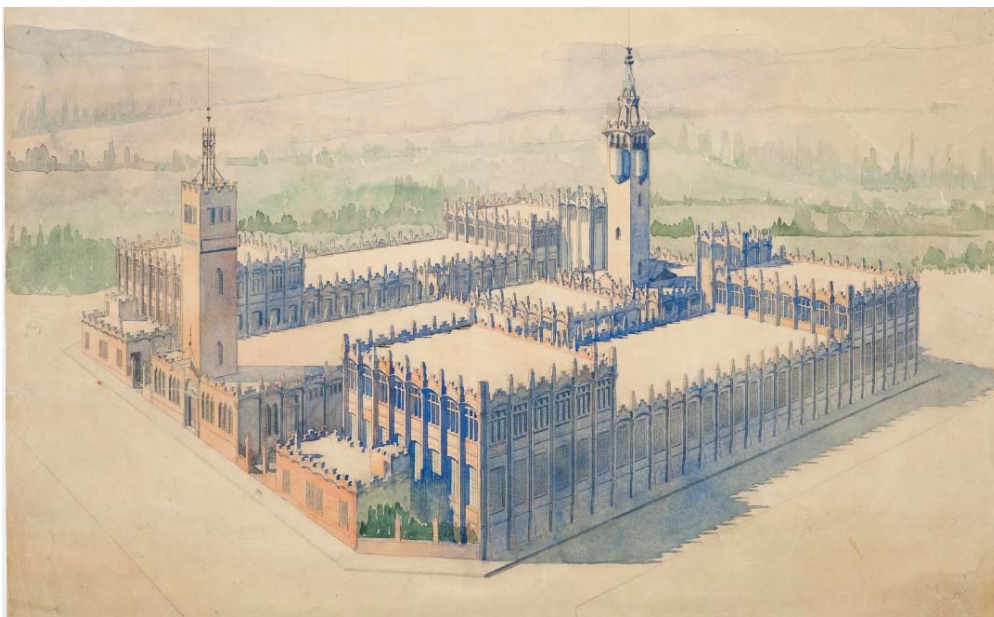
Mai s'havia presentat una col·lecció d'obres de Josep Puig i Cadafalch tan diversa i rica com la que es mostra en aquesta exposició.

En un lloc preeminent **destaca la reconstrucció de l'estudi i despatx personal de Josep Puig i Cadafalch**, que ocupa l'espai central de l'espai expositiu i transporta el públic a l'atmosfera i l'època d'on sorgiren les seves creacions i actuacions. És un lloc privilegiat des d'on creava arquitectures, definia línies polítiques o investigava sobre art i arqueologia. A l'espai, a més del mobiliari, s'hi ha pogut incorporar alguns dels seus estris de treball personals.

Reconstrucció de l'estudi i despatx de Puig i Cadafalch a l'espai expositiu.

Un gruix important de peces són **materials gràfics de la seva obra arquitectònica i urbanística**, des dels seus inicis fins al final de la seva vida. Destaquen molt especialment els dibuixos arquitectònics, de gran bellesa i interès, i que procedeixen majoritàriament del seu arxiu personal, dipositat a l'Arxiu Nacional de Catalunya després d'una important operació de salvaguarda patrimonial dirigida pel Departament de Cultura l'any 2006.

Fàbrica Casaramona. Vista general acolorida.

D'aquest fons hi ha **un nombre important de peces que o bé no havien estat mai mostrades o bé només s'havien pogut veure fa 30 anys** a Barcelona en l'exposició precedent més important feta sobre l'obra arquitectònica de l'autor.

Acompanyen la documentació gràfica **peces de naturalesa heterogènia** relacionades amb els ambients que Puig i Cadafalch va crear, estudiar o viure i que ajuden a contextualitzar els materials. Així, a la mostra es pot veure una tapa de claveguera de Mataró que ell mateix va dissenyar; mobles i objectes de la taverna dels Quatre Gats, de la Casa Ametller i de la Casa de les Punxes; i fins i tot troballes del jaciment d'Empúries.

Claveguera de Mataró dissenyada per Puig i Cadafalch.

També hi ha una representació de **documentació política** força desconeguda. Es presenten peces tan singulars i colpidores com les amenaces de mort rebudes des de posicions polítiques contràries, les mostres dels contactes internacionals que la Mancomunitat de Catalunya maldava per establir amb les nacions europees lliures o els escrits relacionats amb els conflictes que va mantenir amb personalitats com Eugeni d'Ors.

Documentació política de Puig i Cadafalch.

Activitats

❖ **Visites guiades a l'exposició, cada dissabte**

Cada dissabte, a les 12h, s'ofereix una visita guiada a l'exposició a càrrec d'un guia del museu. La visita, que s'ofereix de manera gratuïta pels visitants de l'exposició, és en català i té una durada de 50 minuts aproximadament. No cal fer reserva ni inscripció prèvia. A partir del 23 de desembre.

❖ **Visites comentades a l'exposició amb els comissaris**

Al llarg de la durada de l'exposició, els comissaris de la mostra, la Dra. Mireia Freixa i el Sr. Eduard Riu-Barrena, realitzaran algunes visites comentades per a les persones interessades a conèixer de la mà d'aquests experts en la figura de Josep Puig i Cadafalch una mica més de la seva història, del personatge, de la seva contribució o de la seva obra. Dates pendents de concretar (s'informarà properament al web mhcat.cat).

❖ **Xerrada “L'arxiu amagat de Puig i Cadafalch”**

Xerrada al voltant del fons personal de Josep Puig i Cadafalch, recuperat l'any 2006 pel Departament de Cultura de la Generalitat en una de les operacions de salvaguarda documental més importants del país. A càrrec de l'Arxiu Nacional de Catalunya i el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya. Prevista pel mes de febrer (data pendent de concretar. S'informarà al web mhcat.cat)

❖ **Visites a Empúries i al Maresme**

Es programaran dues rutes per conèixer in situ l'obra de Puig i Cadafalch com a historiador i recuperador del patrimoni al jaciment d'Empúries i com a arquitecte a Mataró i Argentona. Previstes pel mes de març i abril (dates pendents de concretar. S'informarà al web mhcat.cat)

❖ **Espai ‘El taller de l'arquitecte’**

Una de les novetats que presenta la mostra és ‘El taller de l'arquitecte’, un espai didàctic integrat a l'espai expositiu que proposa als visitants de totes les edats una activitat lúdica a partir de la qual reflexionar sobre l'obra arquitectònica de Puig i Cadafalch. Concretament, es proposa observar unes fotografies d'edificis modernistes de Puig i Cadafalch comparades amb imatges medievals i crear el propi edifici modernista tot enganxant elements magnètics a la ciutat recreada a les parets.

Espai del taller de l'arquitecte dins l'exposició *Puig i Cadafalch. Arquitecte de Catalunya*

Crédits

Organització

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Museu d'Història de Catalunya
Arxiu Nacional de Catalunya

Comissaris

Dra. Mireia Freixa
Eduard Riu-Barrera

Préstecs

Arxiu Gràfic de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona. Universitat Politècnica de Catalunya
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
Arxiu Nacional de Catalunya (Fons Puig i Cadafalch)
Arxiu Municipal d'Esplugues de Llobregat
Xavier Barral i Altet
Biblioteca de Catalunya
Biblioteca del Patrimoni Cultural
Casa Museu Prat de la Riba
Centre d'Història Contemporània de Catalunya
Companyia d'Aigües de Mataró
CRAI. Biblioteca de Filosofia, geografia i Història de la UB
Diputació de Barcelona
Filmoteca de Catalunya
Fundació Institut Amatller d'Art Hispànic
Galeria Fernando Pinós
Eulàlia Gudiol
Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya
Institut d'Estudis Catalans
Andreu Medina
Museu d'Arqueologia de Catalunya
Museu de la Garrotxa
Museu del Disseny de Barcelona
Museu del Modernisme
Museu d'Esplugues de Llobregat
Museu Picasso
Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi
Eduard Riu-Barrera

Informació de visita

Dates:

Del 15 de desembre de 2017 al 15 d'abril de 2018

Horari:

De dimarts a dissabte, de 10 a 19h (dimecres fins les 20h)

Diumenge, festius i els dies 24 i 31 de desembre, de 10 a 14.30h

Dilluns, 25 i 26 de desembre, 1 i 6 de gener i 12 de febrer tancat

Preu:

Preu d'entrada general a l'exposició temporal: 4€

Entrada combinada (exposició permanent + temporal): 6,5€

Reduccions i gratuïtats a http://www.mhcat.cat/la_visita/localitzacio_horaris_i_tarifes/tarifes

Lloc:

1a planta del Museu d'Història de Catalunya (Plaça de Pau Vila, 3, Barcelona)

Transports i vies d'accés:

- Autobusos V17, H14, D20, V15, V13, 39, 45, 51, 59 i 120
- Metro L4 (grogà) Barceloneta

Més informació al web i les xarxes socials:

Tota la informació relativa a l'exposició està disponible a:

http://www.mhcat.cat/exposicions/exposicions_en_curs/puig_i_cadafalch_arquitecte_de_catalunya

Tota l'actualitat relacionada amb l'exposició a les xarxes socials del museu seguint el nostre perfil @mhistoriacat i cercant l'etiqueta #anypuigicadafalch

Museu d'Història de Catalunya
Plaça de Pau Vila 3, Barcelona
93 225 47 00
mhcat.cat

Premsa:
mhc.prensa@gencat.cat

@mhistoriacat
#mhistoriacat
#anypuigicadafalch